

17.11.2023
Dnro 293/08.00.01/2023

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes)
kaivosasiat@tukes.fi
PL 66
00521 Helsinki

Viite: Lausuntopyyntöne 17.10.2023, KaivNro 3482

LAUSUNTO REETINIEMEN KAIVOSPIIRIN YLEISTEN JA YKSITYISTEN ETUJEN TURVAAMISEKSI ANNETTAVIEN TARPEELLISTEN MÄÄRÄYSTEN TARKISTAMISESTA

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) on pyytänyt kaivoslain (621/2011) 37 §:n nojalla Kainuun liitolta lausuntoa Juuan Dolomiittikalkki Oy:n Reetiniemi-kaivospiirin yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi annettavien tarpeellisten määräysten tarkistamisesta. Kuulemisen peruste on kaivoslain 621/2011 52.3 §, 108 § ja 109 §.

Reetiniemen kaivospiiri sijaitsee Paltamon kunnassa Oulujärven ranta-alueella noin 3 kilometrin etäisyydellä kuntakeskuksesta. Kaivospiirin kokonaispinta-ala on 23,14 hehtaaria ja kaivoskivennäinen on dolomiitti.

Tukesin 29.11.2018 antamalla päätöksellä on määrätty, että lupamääräykset tarkistetaan 1.8.2023. Tarkistusajankohtaa voidaan aikaistaa, jos kaivospiirin toiminnassa tapahtuu muutoksia tai havaitaan (Tukesin tarkastuksissa) oleellisia muutoksia. Kaivosyhtiö on antanut selvityksen (9.8.2023) ja selvitystä täydentävän asiakirjan (26.9.2023) yleisten ja yksityisten etujen turvaamisesta.

Kaivosluvassa annettavien yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeellisten määräysten tarkistaminen

Kainuun liitolla ei ole huomautettavaa Reetiniemen kaivosluvassa annettavien yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeellisten määräysten tarkistamiseen.

Kainuun liitto

Handwritten signature of Sanna Schroderus in blue ink.

Sanna Schroderus
suunnittelujohtaja

Handwritten signature of Martti Juntunen in blue ink.

Martti Juntunen
maankäyttöasiantuntija

Paltamon kunta
Paltamon kunnanhallitus
paltamon.kunta@paltamo.fi
Salmelankuja 1
88300 Paltamo

Viite: Lausuntopyyntö 18.10.2023

LAUSUNTO PALTAMON HUKKALANSALON TUULIVOIMOSAYLEISKAVALUONNOKSESTA

Paltamon kunta pyytää Kainuun liitolta lausuntoa Hukkalansalon tuulivoimaosayleiskaavan luonnoksesta. Samanaikaisesti on nähtävillä myös Takiankankaan tuulivoimaosayleiskaava-alueen luonnos ja Takiankangas-Hukkalansalon tuulivoimahankkeiden ympäristövaikutusten arviointiselostus (YVA-selostus). Takiankankaan tuulivoima-alue sijaitsee noin 6 km etäisyydellä Hukkalansalon alueesta.

Ilmatar Paltamo Oy suunnittelee enintään 19 voimalan tuulivoimapuistoa Paltamon kunnan pohjoisrajalle Hukkalansalon alueelle. Suunniteltujen voimaloiden kokonaiskorkeus on enintään 350 metriä ja yksikköteho 5-10 MW. Kaavoitettava pinta-ala on noin 3 444 ha.

Sähkönsiirron alustavan suunnitelman mukaisesti Hukkalansalon ja Takiankankaan tuulivoimapuistoalueiden välinen sähkönsiirto toteutetaan 110 kV voimajohtolla ja reitille tarkastellaan kahta eri vaihtoehtoa joko Osmankajärven etelä- tai pohjoispuolelta. Valtakunnanverkkoon liittyminen tapahtuu joko alustavasti Takiankankaan pohjoisosaan suunnitellun Fingridin uuden 400 kV sähköaseman kautta tai Nuojuankankaan sähköaseman kautta. Mikäli liityntä on Takiankankaan pohjoisosaan suunnitellun sähköaseman kautta, rakennetaan hankkeessa noin 13.16 km putuinen voimajohto hankkeen tuulivoimapuistoalueiden välille. Uuden 110 kV voimajohtoon tilantarve on noin 46 m, josta puuttomana pidettävä johtoaukea on noin 26 m. Mikäli uusi 110 kV voimajohto rakennetaan osittain nykyisen 220 kV voimajohtoon rinnalle, levenee nykyinen johtoaukea noin 25 m.

Lausunto Hukkalansalon tuulivoimaosayleiskaava-alueen luonnoksesta

Osayleiskaava-alueen luonnos on laadittu selkeästi ja siinä on tuotu esille Kainuun voimassa olevat maakuntakaavat sekä Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan 2035 ehdotus ja on todettu osayleiskaavan suhde em. maakuntakaavoihin. Lisäksi on huomioitu Kainuu-ohjelman maakunnalliset tavoitteet. Suunnittelun edetessä on tarpeen arvioida perusteellisemmin suunnittelualuetta voimassa olevaan maakuntakaavoitukseen ja sen ohjausvaikutukseen. Voimassa olevien maakuntakaavamerkintöjen osalta on todettu M maa- ja metsätalousvaltaiset alueet sekä tu-1 turvetuotantoon soveltuva

Osoite:

Kainuun liitto,
Kauppakatu 1
87100 Kajaani

Sähköposti:

etunimi.sukunimi@kainuunliitto.fi
Kirjaamo 040 722 0900
www.kainuunliitto.fi

Laskutus:

Kainuun liitto
003724969924
PL 5016
02066 DOCUSCAN

Y-tunnus:

2496992-4

alue. Osayleiskaavan laadinnassa on tarpeen huomioida myös muut lähellä olevat maakuntakaavamerkinnot kuten maiseman vaalimisen kannalta valtakunnallisesti arvokas maisema-alue. Osayleiskaavaluonnoksen kaavaselostuksessa on esitetty kyseisen tuulivoima-alueen vaikutusten arviointi ja on arvioitu yhteisvaikutuksia muiden suunnitteilla olevien tuulivoimahankkeiden kanssa.

Kainuun liitto tarkentaa, että maakuntahallitus käsittelee tuulivoimamaakuntakaavan 2035 hyväksymispäätöstä kokouksessaan 20.11.2023, josta se mahdollisesti etenee maakuntavaltuuston käsittelyyn 12.12.2023. Kainuun tuulivoimamaakuntakaava 2035 ei ole vielä voimassa. Voimassa olevan Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan maakuntakaava-alueen yleisen suunnittelumääräyksen mukaan maakuntakaavassa osoitettujen tuulivoimaloiden alueiden ulkopuolelle voidaan toteuttaa tuulivoimarakentamista, mikäli se ei ole merkitykseltään seudullista. Hukkalansalon alueelle suunnitellaan enintään 19 tuulivoimalan muodostamaa aluetta, joka ylittää seudullisuuden rajan. Lisäksi Kainuun liitto pyytää huomioimaan osayleiskaava-aineistossa, että Kainuun tuulivoimamaakuntakaavassa 2035 on annettu yleinen energian siirtoa koskeva määräys.

Kainuun tuulivoimamaakuntakaavassa 2035 on osoitettu tuulivoimaloiden alue tv-27 Hukkalansalo, jonka raja-alue on pienempi kuin osayleiskaavaluonnoksessa esitetty kaavaraja-alue. Maakuntakaavan raja-alue on tarkentunut kaavaprosessin aikana saatujen palautteiden, suurten petolintujen reviiritietojen sekä asutukseen kohdistuvien yhteisvaikutusten arvioinnin perusteella. Lisäksi Hukkalansalon tv-alueelle on annettu erillinen aluekohtainen suunnittelumääräys maisemavaikutusten arvioinnin perusteella. Maakuntakaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa ja asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi. Maakuntakaavassa osoitettu tuulivoima-alue ja sen raja-alue täsmen-tyy siten kuntakaavassa tarkempien selvitysten ja voimalakohtaisten tarkastelujen perusteella. Maakuntakaavassa osoitettujen tuulivoima-alueiden laajuutta ja sijaintia voidaan yksityiskohtaisemmassa kaavassa muuttaa edellyttäen, että maakuntakaavan keskeiset ratkaisut ja tavoitteet eivät vaarannu. Tämä edellyttää sitä, että poikkeaminen maakuntakaavasta on perusteltu riittävillä selvityksillä. Tällaisessa tapauksessa kyseessä on hyväksyttävä eroavuus maakuntakaavasta. Lähtökohtana on, että maakuntakaavan tavoite on turvattava samassa kaavassa, jossa maakuntakaavan ratkaisusta poiketaan. Hyväksyttävän eroavuuden edellytyksenä on lisäksi, ettei aluetta ole maakuntakaavassa varattu sellaiseen muuhun tarkoitukseen, joka estää tuulivoimarakentamisen. Hyväksyttävä eroavuus ei voi kuitenkaan tarkoittaa maakuntakaavan keskeisistä periaatteista poikkeamista eikä myöskään maakuntakaavassa erityisesti tutkitusta sijaintipaikasta poikkeamista. Maakuntakaavassa esitetyn ratkaisun kanssa ristiriidassa oleva eli maakuntakaavan vastainen kaavaratkaisu ei ole mahdollinen ilman maakuntakaavan muuttamista. Kaavaratkaisun voidaan katsoa olevan ristiriidassa maakuntakaavan kanssa, mikäli kyseessä ei ole maakuntakaavan täsmentyminen tai hyväksyttävä eroavuus maakuntakaavasta.

Kainuun liitto edellyttää, että Hukkalansalon osayleiskaavan jatkovalmistelussa kiinnitetään erityistä huomiota seuraaviin asioihin ja täydennetään yhteisvaikutusten arviointeja:

- Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan 2035 eteneminen.
- Osayleiskaavan suhdetta tuulivoimamaakuntaan 2030 ja 2035 tarkennetaan ja mahdollista poikkeamista arvioidaan ja perustellaan riittäväillä selvityksillä huomioiden maakuntakaavan periaatteet ja perusteet.
- Sähkönsiirron kuvaus yhteneväisesti Takiankankaan tuulivoimahankkeen kanssa.
- Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan maakuntien rajalla ja sen ympäristössä on suunnitteilla useita tuulivoimahankkeita, joilla voi olla yhteisvaikutuksia tuulivoiman ja sähkönsiirron osalta. Kainuun liitto edellyttää, että tuulivoimahanketta suunniteltaessa huomioidaan muut lähialueelle suunnitteilla olevat tuulivoimahankkeet ja niiden yhteisvaikutukset ja esitetään keinoja haitallisten vaikutusten lieventämiseksi yhteistyössä muiden alueen tuulivoimatoimijoiden kanssa. Yhteisvaikutusten arvioinnissa on erityisesti huomioitava vaikutukset ihmisiin, maisemaan, linnustoon (mm. suuret päiväpetolinnut), eläimistöön (mm. susi, metsäpeura) sekä huomioida eri tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutus radiojärjestelmiin sekä säätukahavaintojen ennustettavuuteen. Lisäksi maakuntakaavaa tarkemmassa suunnittelussa on tärkeää ottaa huomioon nykyiset toimivat ekologiset yhteydet sekä vahvistaa heikkoja yhteyksiä tarkempien selvitysten ja mm. voimalasijoittelun avulla.
- Kainuun liitto pitää tärkeänä, että tuulivoimahankkeen toteutuessa sen vaikutuksia seurataan luotettavasti ja pitkäaikaisella seurantamenettelyllä. Tarvittaessa on tärkeää ryhtyä toimenpiteisiin, joilla mahdollisia haitallisia vaikutuksia lievennetään tai poistetaan.
- Kainuun liitto korostaa avoimen tiedottamisen ja vuoropuhelun sekä eri kanavien viestimisen tärkeyttä kaikissa tuulivoima-alue suunnittelu- ja toteuttamisvaiheissa.

Kainuun liitolla ei ole muuta lausuttavaa Hukkalansalon tuulivoimaosayleiskaavan luonnoksesta.

Kainuun liitto

Sanna Schroderus
suunnittelujohtaja

Sanna Nikola-Määttä
suunnittelija

Paltamon kunta
Paltamon kunnanhallitus
paltamon.kunta@paltamo.fi
Salmelankuja 1
88300 Paltamo

Viite: Lausuntopyyntö 18.10.2023

LAUSUNTO PALTAMON TAKIANKANKAAN TUULIVOIMOSAYLEISKAVALUONNOKSESTA

Paltamon kunta pyytää Kainuun liitolta lausuntoa Takiankankaan tuulivoimaosayleiskaavan luonnoksesta. Samanaikaisesti on nähtävillä myös Hukkalansalon tuulivoimaosayleiskaavaluonnos ja Takiankangas-Hukkalansalon tuulivoimahankkeiden ympäristövaikutusten arviointiselostus (YVA-selostus). Hukkalansalon tuulivoima-alue sijaitsee noin 6 km etäisyydellä Takiankankaan alueesta.

Ilmatar Paltamo Oy suunnittelee enintään 31 voimalan tuulivoimapuistoa Paltamon kunnan luoteisosaan Takiankankaan alueelle. Suunniteltujen voimaloiden kokonaiskorkeus on enintään 350 metriä ja yksikköteho 5-10 MW. Kaavoitettava pinta-ala on noin 4 678 ha. Sähkönsiirron osalta Takiankankaan osayleiskaavaluonnoksessa on esitetty ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä arvioitavat vaihtoehdot:

- SVE 1: 110 kV tai 400 kV:n voimajohto Nuojuan sähköasemalle. Hukkalansalon ja Takiankankaan välisen 110 tai 400 kV voimajohdon reitille on kaksi vaihtoehtoa; VEA kulkee Osmankajärven eteläpuolitse ja VEB Osmankajärven pohjoispuolitse.
- SVE 2: 110 kV tai 400 kV:n voimajohto Seitenoikean sähköasemalle. Takiankankaan ja Hukkalansalon välisen 110 kV voimajohdon reitille on kaksi vaihtoehtoa; VEA kulkee Osmankajärven eteläpuolitse ja VEB Osmankajärven pohjoispuolitse.

Lausunto Takiankankaan tuulivoimaosayleiskaavaluonnoksesta

Osayleiskaavaluonnos on laadittu selkeästi ja siinä on tuotu esille Kainuun voimassa olevat maakuntakaavat sekä Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan 2035 ehdotus. Lisäksi on huomioitu Kainuu-ohjelman maakunnalliset tavoitteet. Suunnittelun edetessä on tarpeen arvioida perusteellisemmin suunnittelualuetta voimassa olevaan maakuntakaavoitukseen ja sen ohjausvaikutukseen. Tuulivoima-alueen lähellä sijaitsevat maakuntakaavamerkinnot on huomioitu pääosin riittävästi, mutta selvyyden vuoksi kaavaselostuksessa voisi todeta myös tavoitteellisen runkoverkkoon kuuluvan maantie -merkinnän. Hyväksymisvaiheessa olevassa Kainuun tuulivoimamaakuntakaavassa 2035 Takiankankaan alue on osoitettu merkinnällä tv-28, kun taas Hukkalansalo on osoitettu merkinnällä tv-27. Tämä kannattaa tarkistaa

osayleiskaavan kaavaselostuksen sivulta 38. Osayleiskaavaluonnoksen kaavaselostuksessa on esitetty kyseisen tuulivoima-alueen vaikutusten arviointi ja on arvioitu yhteisvaikutuksia muiden suunnitteilla olevien tuulivoimahankkeiden kanssa.

Kainuun liitto tarkentaa, että maakuntahallitus käsittelee tuulivoimamaakuntakaavan 2035 hyväksymispäätöstä kokouksessaan 20.11.2023, josta se mahdollisesti etenee maakuntavaltuuston käsittelyyn 12.12.2023. Kainuun tuulivoimamaakuntakaava 2035 ei ole vielä voimassa. Voimassa olevan Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan maakuntakaava-alueen yleisen suunnittelumääräyksen mukaan maakuntakaavassa osoitettujen tuulivoimaloiden alueiden ulkopuolelle voidaan toteuttaa tuulivoimarakentamista, mikäli se ei ole merkitykseltään seudullista. Takiankankaalle suunnitellaan enintään 31 tuulivoimalan muodostamaa aluetta, joka ylittää seudullisuuden rajan. Lisäksi Kainuun liitto pyytää huomioimaan osayleiskaava-aineistossa, että Kainuun tuulivoimamaakuntakaavassa 2035 on annettu yleinen energian siirtoa koskeva määräys.

Kainuun tuulivoimamaakuntakaavassa 2035 on osoitettu tuulivoimaloiden alue tv-28 Takiankangas, jonka raja-
aus on pienempi kuin osayleiskaavaluonnoksessa esitetty kaavaraja-
us. Maakuntakaavan tuulivoimaloiden alueen raja-
us on tarkentunut kaavaprosessin aikana saatujen palautteiden, suurten petolintujen revii-
ritietojen sekä linnustoon kohdistuvien yhteisvaikutusten arvioinnin perusteella. Lisäksi Ta-
kiankankaan tuulivoima-alueelle on osoitettu Kainuun tuulivoimamaakuntakaava-
vassa 2035 aluekohtainen suunnittelumääräys koskien alueen välittömässä läheis-
syydessä esiintyvän rauhoitetun petolintulajin suotuisaa suojelutasoa. Maakunta-
kaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa ja asemakaavaa sekä
ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi. Maakunta-
kaavassa osoitettu tuulivoima-alue ja sen raja-
us täsmentyy siten kuntakaavassa tarkempien selvitysten ja voimalakohtaisten tarkastelujen perusteella. Maakunta-
kaavassa osoitettujen tuulivoima-alueiden laajuutta ja sijaintia voidaan yksityis-
kohtaisemmassa kaavassa muuttaa edellyttäen, että maakuntakaavan keskeiset
ratkaisut ja tavoitteet eivät vaarannu. Tämä edellyttää sitä, että poikkeaminen
maakuntakaavasta on perusteltu riittäväillä selvityksillä. Tällaisessa tapauksessa ky-
seessä on hyväksyttävä eroavuus maakuntakaavasta. Lähtökohtana on, että maa-
kuntakaavan tavoite on turvattava samassa kaavassa, jossa maakuntakaavan rat-
kaisusta poiketaan. Hyväksyttävän eroavuuden edellytyksenä on lisäksi, ettei alu-
etta ole maakuntakaavassa varattu sellaiseen muuhun tarkoitukseen, joka estää
tuulivoimarakentamisen. Hyväksyttävä eroavuus ei voi kuitenkaan tarkoittaa maa-
kuntakaavan keskeisistä periaatteista poikkeamista eikä myöskään maakuntakaava-
vassa erityisesti tutkitusta sijaintipaikasta poikkeamista. Maakuntakaavassa esite-
tyn ratkaisun kanssa ristiriidassa oleva eli maakuntakaavan vastainen kaavarat-
kaisu ei ole mahdollinen ilman maakuntakaavan muuttamista. Kaavaratkaisun voi-
daan katsoa olevan ristiriidassa maakuntakaavan kanssa, mikäli kyseessä ei ole
maakuntakaavan täsmentyminen tai hyväksyttävä eroavuus maakuntakaavasta.

Kainuun liitto edellyttää, että Takiankankaan osayleiskaavan jatkovalmistelussa kiinnitetään erityistä huomiota seuraaviin asioihin ja täydennetään yhteisvaikutusten arviointeja:

- Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan 2035 eteneminen.
- Osayleiskaavan suhdetta tuulivoimamaakuntaan 2030 ja 2035 tarkennetaan ja mahdollista poikkeamista arvioidaan ja perustellaan riittäväillä selvityksillä huomioiden maakuntakaavan keskeiset periaatteet ja perusteet.
- Sähkönsiirron kuvaus yhteneväisesti Hukkalansalon tuulivoimahankkeen kanssa.
- Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan maakuntien rajalla ja sen ympäristössä on suunnitteilla useita tuulivoimahankkeita, joilla voi olla yhteisvaikutuksia tuulivoiman ja sähkönsiirron osalta. Kainuun liitto edellyttää, että tuulivoimahanketta suunniteltaessa huomioidaan muut lähialueelle suunnitteilla olevat tuulivoimahankkeet ja niiden yhteisvaikutukset ja esitetään keinoja haitallisten vaikutusten lieventämiseksi yhteistyössä muiden alueen tuulivoimatoimijoiden kanssa. Yhteisvaikutusten arvioinnissa on erityisesti huomioitava vaikutukset ihmisiin, maisemaan, linnustoon (mm. suuret päiväpetolinnut), eläimistöön (mm. susi, metsäpeura) sekä huomioida eri tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutus radiojärjestelmiin sekä säätutkahavaintojen ennustettavuuteen. Lisäksi maakuntakaavaa tarkemmassa suunnittelussa on tärkeää ottaa huomioon nykyiset toimivat ekologiset yhteydet sekä vahvistaa heikkoja yhteyksiä tarkempien selvitysten ja mm. voimalasijoittelun avulla.
- Kainuun liitto pitää tärkeänä, että tuulivoimahankkeen toteutuessa sen vaikutuksia seurataan luotettavasti ja pitkäaikaisella seurantamenettelyllä. Tarvittaessa on tärkeää ryhtyä toimenpiteisiin, joilla mahdollisia haitallisia vaikutuksia lievennetään tai poistetaan.
- Kainuun liitto korostaa avoimen tiedottamisen ja vuoropuhelun sekä eri kanavien viestimisen tärkeyttä kaikissa tuulivoima-aluesuunnittelu- ja toteuttamisvaiheissa.

Kainuun liitolla ei ole muuta lausuttavaa Takiankankaan tuulivoimaosayleiskaavan luonnoksesta.

Kainuun liitto

Sanna Schroderus
suunnittelujohtaja

Sanna Nikola-Määttä
suunnittelija

Kainuun ELY-keskus
kirjaamo.kainuu@ely-keskus.fi
PL 115
87101 Kajaani

Viite: KAIELY/917/2021

LAUSUNTO TAKIANKANKAAN-HUKKALANSALON TUULIVOIMAHANKKEEN JA HANKKEEN SÄHKÖNSIIRTOON LIITTYVÄN 400 kV VOIMAJOHDON YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTISELOSTUKSESTA

Kainuun ELY-keskus pyytää Kainuun liitolta lausuntoa Ilmatar Paltamo Oy:n Takiankankaan-Hukkalansalon tuulivoimahankkeen ja 400 kV voimajohdon ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta. YVA:ssa tarkasteltavat tuulivoimahankkeen vaihtoehdot ovat seuraavat:

- TVE 0: Hanketta ei toteuteta.
- TVE 1: Hankkeessa rakennetaan yhteensä enintään 52 uutta tuulivoimalaa. Voimaloista 31 kpl sijoittuu Takiankankaan alueelle ja 21 kpl Hukkalansalon alueelle.
- TVE 2: Hankkeessa rakennetaan yhteensä enintään 50 uutta tuulivoimalaa. Voimaloista 29 kpl sijoittuu Takiankankaan alueelle ja 21 kpl Hukkalansalon alueelle.
- TVE 3: Hankkeessa rakennetaan yhteensä enintään 49 uutta tuulivoimalaa. Voimaloista 31 kpl sijoittuu Takankankaan alueelle ja 18 kpl Hukkalansalon alueelle.
- TVE 4: Hankkeessa rakennetaan yhteensä enintään 47 uutta tuulivoimalaa. Voimaloista 29 kpl sijoittuu Takankankaan alueelle ja 18 kpl Hukkalansalon alueelle.

Suunniteltujen tuulivoimaloiden yksikköteho on 6-10 MW ja kokonaiskorkeus enintään 350 m. Sähkönsiirron osalta arvioitavat vaihtoehdot ovat seuraavat:

- SVE 1: 110 kV tai 400 kV:n voimajohto Nuojuan sähköasemalle. Hukkalansalon ja Takiankankaan välisen 110 tai 400 kV voimajohdon reitille on kaksi vaihtoehtoa; VEA kulkee Osmankajärven eteläpuolitse ja VEB Osmankajärven pohjoispuolitse.
- SVE 2: 110 kV tai 400 kV:n voimajohto Seitenoikean sähköasemalle. Takiankankaan ja Hukkalansalon välisen 110 kV voimajohdon reitille on kaksi vaihtoehtoa; VEA kulkee Osmankajärven eteläpuolitse ja VEB Osmankajärven pohjoispuolitse.

Kainuun liitto on antanut 2.8.2022 lausunnon ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta sekä lausunnot Hukkalansalon ja Takiankankaan osayleiskaavaluonnoksista 17.11.2023.

Lausunto ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta

Ympäristövaikutusten arviointiselostus (YVA-selostus) on laadittu selkeästi. YVA-selostuksessa on huomioitu voimassa olevat Kainuun maakuntakaavat. Tuulivoima-alueiden lähellä sijaitsevat maakuntakaavamerkinnot on huomioitu pääosin riittävästi. Kainuun liitto pyytää täydentämään arviointiselostuksen tiivistelmään hanke-alueiden maakuntakaavassa osoitetun päämaankäyttömuodon aluevarausmerkinnän M (maa- ja metsätalouskäyttöön tarkoitetut alueet) osalta. Jatkosuunnittelussa on hyvä tunnistaa myös tavoitteellinen runkoverkkoon kuuluvan maantie -merkintä Takiankankaan tuulivoima-alueen ja maiseman vaalimisen kannalta valtakunnallisesti arvokas maisema-alue Hukkalansalon tuulivoima-alueen läheisyydessä.

Ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa on todettu, että Takiankankaan ja Hukkalansalon tuulivoima-alueita ei ole osoitettu voimassa olevassa Kainuun tuulivoimamaakuntakaavassa 2030 ja näin ollen tuulivoima-alueet ovat ristiriidassa voimassa olevan maakuntakaavan kanssa. Voimassa olevan Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan 2030 maakuntakaava-alueen yleisen suunnittelumääräyksen mukaan maakuntakaavassa osoitettujen tuulivoimaloiden alueiden ulkopuolelle voidaan toteuttaa tuulivoimarakentamista, mikäli se ei ole merkitykseltään seudullista.

YVA-selostuksessa on huomioitu Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan tarkistaminen, jossa Takiankankaan alue osoitettu osa-aluemerkinnällä tv-28 ja Hukkalansalon alue tv-27. Kainuun tuulivoimamaakuntakaavassa 2035 osoitetut tv-alueet 27 ja 28 ovat pinta-alaltaan pienemmät kuin ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa esitetyt alueet. Kainuun liitto tarkentaa, että maakuntavaltuusto käsittelee tuulivoimamaakuntakaavan 2035 hyväksymistä kokouksessaan 12.12.2023. Kainuun tuulivoimamaakuntakaava 2035 ei ole vielä voimassa. Lisäksi Kainuun liitto pyytää huomioimaan, että Kainuun tuulivoimamaakuntakaavassa 2035 on annettu yleinen energian siirtoa koskeva määräys.

Tuulivoimamaakuntakaavassa 2035 Hukkalansalon tv-27 rajausta on tarkentunut kaavaprosessin aikana saatujen palautteiden, suurten petolintujen reviiritietojen sekä asutukseen kohdistuvien yhteisvaikutusten arvioinnin perusteella. Lisäksi Hukkalansalon tv-alueelle on annettu erillinen aluekohtainen suunnittelumääräys maisemavaikutusten arvioinnin perusteella. Takiankankaan tv-28 alueen rajausta on tarkentunut kaavaprosessin aikana saatujen palautteiden, suurten petolintujen reviiritietojen sekä linnustoon kohdistuvien yhteisvaikutusten arvioinnin perusteella. Lisäksi Takiankankaan tuulivoima-alueelle on osoitettu Kainuun tuulivoimamaakuntakaavassa 2035 aluekohtainen suunnittelumääräys koskien alueen välittömässä läheisyydessä esiintyvän rauhoitetun petolintulajin suotuisaa suojeletusosaa.

Takiankankaan-Hukkalansalon tuulivoimahankkeen suunnittelun edetessä on tarpeen arvioida perusteellisemmin suunnittelualueita voimassa olevaan maakuntakaavoitukseen ja sen ohjausvaikutukseen. Maakuntakaava on ohjeena laadittaessa

ja muutettaessa yleiskaavaa ja asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi. Maakuntakaavassa osoitettu tuulivoima-alue ja sen raja-alue täsmennyksen sijaan kuntakaavassa tarkempien selvitysten ja voimalakohtaisten tarkastelujen perusteella. Maakuntakaavassa osoitettujen tuulivoima-alueiden laajuutta ja sijaintia voidaan yksityiskohtaisemmassa kaavassa muuttaa edellyttäen, että maakuntakaavan keskeiset ratkaisut ja tavoitteet eivät vaarannu. Tämä edellyttää sitä, että poikkeaminen maakuntakaavasta on perusteltu riittävillä selvityksillä. Tällaisessa tapauksessa kyseessä on hyväksyttävä eroavuus maakuntakaavasta. Lähtökohtana on, että maakuntakaavan tavoite on turvattava samassa kaavassa, jossa maakuntakaavan ratkaisusta poiketaan. Hyväksyttävän eroavuuden edellytyksenä on lisäksi, ettei aluetta ole maakuntakaavassa varattu sellaiseen muuhun tarkoitukseen, joka estää tuulivoimarakentamisen. Hyväksyttävä eroavuus ei voi kuitenkaan tarkoittaa maakuntakaavan keskeisistä periaatteista poikkeamista eikä myöskään maakuntakaavassa erityisesti tutkitusta sijaintipaikasta poikkeamista. Maakuntakaavassa esitetyn ratkaisun kanssa ristiriidassa oleva eli maakuntakaavan vastainen kaavaratkaisu ei ole mahdollinen ilman maakuntakaavan muuttamista. Kaavaratkaisun voidaan katsoa olevan ristiriidassa maakuntakaavan kanssa, mikäli kyseessä ei ole maakuntakaavan täsmentyminen tai hyväksyttävä eroavuus maakuntakaavasta.

Kainuun liitto edellyttää, että Takiankankaan-Hukkalansalon tuulivoimahankkeen jatkovalmistelussa kiinnitetään erityistä huomiota seuraaviin asioihin:

- Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan 2035 eteneminen.
- Tuulivoimaloiden alueiden suhdetta tuulivoimamaakuntakaavaan 2030 ja 2035 tarkennetaan ja mahdollista poikkeamista arvioidaan ja perustellaan riittävillä selvityksillä huomioiden maakuntakaavan periaatteet ja perusteet.
- Sähkönsiirron osalta pyritään yhteiskäyttöpylväisiin.
- Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan maakuntien rajalla ja sen ympäristössä on suunnitteilla useita tuulivoimahankkeita, joilla voi olla yhteisvaikutuksia tuulivoiman ja sähkönsiirron osalta. Kainuun liitto edellyttää, että tuulivoimahanketta suunniteltaessa huomioidaan muut lähialueelle suunnitteilla olevat tuulivoimahankkeet ja niiden yhteisvaikutukset ja esitetään keinoja haitallisten vaikutusten lieventämiseksi yhteistyössä muiden alueen tuulivoimatoimijoiden kanssa. Yhteisvaikutusten arvioinnissa on erityisesti huomioitava vaikutukset ihmisiin, maisemaan, linnustoon (mm. suuret päiväpetolinnut), eläimistöön (mm. susi, metsäpeura) sekä huomioida eri tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutus radiojärjestelmiin sekä säätutkahavaintojen ennustettavuuteen. Lisäksi maakuntakaavaa tarkemmassa suunnittelussa on tärkeää ottaa huomioon nykyiset toimivat ekologiset yhteydet sekä vahvistaa heikkoja yhteyksiä tarkempien selvitysten ja mm. voimalasijoittelun avulla.
- Kainuun liitto pitää tärkeänä, että tuulivoimahankkeen toteutuessa sen vaikutuksia seurataan luotettavasti ja pitkäaikaisella seurantamenettelyllä. Tarvittaessa on tärkeää ryhtyä toimenpiteisiin, joilla mahdollisia haitallisia vaikutuksia lievennetään tai poistetaan.

- Kainuun liitto korostaa avoimen tiedottamisen ja vuoropuhelun sekä eri kanavien viestimisen tärkeyttä kaikissa tuulivoima-aluesuunnittelu- ja toteuttamisvaiheissa.

Kainuun liitolla ei ole muuta lausuttavaa Takiankankaan-Hukkalansalon tuulivoimahankkeen ja 400 kV voimajohdon ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta.

Kainuun liitto

Sanna Schroderus
suunnittelujohtaja

Sanna Nikola-Määttä
suunnittelija

Paltamon kunta

paltamon.kunta@paltamo.fi

Salmelankuja 1

88300 Paltamo

Viite: Lausuntopyyntö 1.11.2023

LAUSUNTO PALTAMON PUJONIEMEN RANTA-ASEMAKAAVAN OSALLISTUMIS- JA ARVIOINTISUUNNITELMASTA SEKÄ KAAVALUONNOKSESTA

Paltamon kunta pyytää Kainuun liitolta lausuntoa Pujoniemen ranta-asemakaavan osittaista muutosta koskevasta osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta (OAS) sekä kaavaluonnoksesta. Kaavamuutoksen tarkoituksena on osoittaa sitä haluaville maanomistajille Paltamon kunnan rakennusjärjestyksen sallima rakennusoikeus ja osoittaa rakennuspaikat toteutuneen tilanteen mukaisina. Rakennuspaikat pysyvät nykyisillä paikoillaan kaikkien ollessa jo rakennettuja. Suunnittelualue sijaitsee oikeusvaikutteisen Oulujärven rantayleiskaavan alueella.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma sekä ranta-asemakaavaluonnos

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa sekä luonnoksen kaavaselostuksessa on tuotu esiin Kainuun voimassa olevat maakuntakaavat. Täydennyksenä ranta-asemakaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan Kainuun liitto toteaa, että suunnittelualue sijaitsee myös maakuntakaavan liikenteen yhteistyökäytävän kehittämismerkinnän (lk) alueella.

Ranta-asemakaavaluonnoksen kaavaselostukseen Kainuun liitto esittää täydennettäväksi seuraavaa.

- Kohtaan 3.1.3 tarkennuksena, että suunnittelualue sijaitsee voimassa olevassa maakuntakaavassa Melalahti-Vaarankylän maiseman vaalimisen kannalta valtakunnallisesti arvokkaalla alueella (Kainuun maakuntakaava 2020, VN:n periaatepäätös 5.1.1995). Meneillään olevassa tuulivoimamaakuntakaavan tarkistamisessa osoitetaan Kainuun valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet VN:n uuden periaatepäätöksen mukaisesti (18.11.2021, YM/2021/70), joihin Melalahti-Vaarankylä lukeutuu.
- Suunnittelualue sijaitsee myös maakuntakaavan liikenteen yhteistyökäytävän kehittämismerkinnän (lk) alueella (kohta 3.2.1).
- Selostuksen kohtaan 4.4.1 Kainuun liitto huomauttaa, että suunnittelualueella on mm. M-aluevaraus (maa- ja metsätalousvaltaiset alueet).

Osoite:

Kainuun liitto,
Kauppakatu 1
87100 Kajaani

Sähköposti:

etunimi.sukunimi@kainuunliitto.fi
Kirjaamo 040 722 0900
www.kainuunliitto.fi

Laskutus:

Kainuun liitto
003724969924
PL 5016
02066 DOCUSCAN

Y-tunnus:

2496992-4

Kainuun liitolla ei ole muuta huomautettavaa ranta-asemakaavan kaavaluonnoksesta.

Kainuun liitto

Martti Juntunen
maankäyttöasiantuntija

Teppo Törmä
maankäyttöasiantuntija

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes)
kaivosasiat@tukes.fi
PL 66
00521 HELSINKI

Viite: Lausuntopyyntöne 31.10.2023, KaivNro 6323

LAUSUNTO TYVISUON KAIVOSPIIRIN LAKKAUTTAMISESTA

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) on pyytänyt kaivoslain (621/2011) 37 §:n nojalla Kainuun liiton lausuntoa Sotkamossa sijaitsevan Tyvisuon kaivospiirin (KaivNro 6323) lakkauttamisesta.

Tyvisuon kaivospiirin käyttöalueen ja samalla kaivospiirin alueen kokonaispinta-ala on 45,26 hehtaaria. Kaivospiirin kaivosmineraali on talkki. Kuulutussasiakirjassa todetaan, että Tyvisuon kaivospiirillä ei ole aloitettu kaivostoimintaa.

Tyvisuon kaivospiirille on 25.4.2018 haettu kaivoslain 68 §:n mukaisesti kaivosluvan raukeamisen lykkäämistä (KL2018:0003). Hakemus on kuulutettu 20.6.2018. Kaivosyhtiö on 16.6.2023 ilmoittanut peruvansa raukeamisen lykkäämistä koskevan hakemuksen ennen kuin asia tuli kaivosviranomaisen ratkaistavaksi. Kaivosyhtiön mukaan hakemukselle ei ollut enää perusteita, koska toiminnan aloittaminen alueella ei ole mahdollista johtuen aluehallintoviraston vesilupahakemusta koskevasta kielteisestä päätöksestä (Päätös Nro 147/2019, Dnro PSAVI/593/2018).

Koska toiminnan aloittaminen Tyvisuon kaivospiirin alueella ei kaivosyhtiön mukaan ole mahdollista, on Tukes aloittanut kaivospiirin lakkauttamista (raukeamista) koskevan asian käsittelyn 6.7.2023 pyytämällä yhtiöltä tarpeelliset selvitykset.

Kaivospiirin lakkauttaminen

Kainuun liitolla ei ole huomautettavaa Tyvisuon kaivospiirin lakkauttamiseen.

Kainuun liitto

Sanna Schroderus
suunnittelujohtaja

Martti Juntunen
maankäyttöasiantuntija

Osoite:

Kainuun liitto,
Kauppakatu 1
87100 Kajaani

Sähköposti:

etunimi.sukunimi@kainuunliitto.fi
Kirjaamo 040 722 0900
www.kainuunliitto.fi

Laskutus:

Verkkolaskuosoite
003724969924
Verkkolaskuoperaattori
Basware Oyj
Välittäjän tunnus BAWCFI22

Y-tunnus:

2496992-4